

KUBA

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Kubai Köztársaság
Államforma	kommunista pártállam
Főváros	Havanna
Terület	110 860 km ²
Népesség	11 451 652 (2009. július)
Nemzetiségi megoszlás	fehér (65,1%), mulatt és mesztic (24,8%), fekete (10,1%)
Vallási megoszlás	római katolikus (85%), protestáns, jehovista, zsidó, egyéb
Hivatalos nyelv	spanyol
Klíma	trópusi
Államfő	Raul Castro Ruz
Miniszterelnök	Raul Castro Ruz
Hivatalos pénznem	CUP (kubai peso)
Jelentősebb városok	Santiago de Cuba, Holguín, Las Tunas, Camagüey, Ciego de Ávila, Trinidad, Santa Clara, Cienfuegos, Matanzas, Pinar del Río

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Kuba főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd USD	105,0	109,5	111,1
GDP változás (reál)	%	7,3	4,3	1,4
Egy főre jutó GDP (PPS)	USD/fő	9 200	9 600	9 700
Infláció (fogyasztói árindex)	%	n.a.	3,4	4,3
Munkanélküliségi ráta	%	n.a.	1,6	1,6
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	-0,4	0,8	n.a.
Államadósság (év végi)	GDP %-a	14,7	15,2	16,3
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	n.a.	n.a.	n.a.
Árfolyam (éves átlag)	CUP/USD	0,9259	0,9259	0,9259

Forrás: CIA The World Factbook, ECLAC

Kuba gazdasági helyzete az elmúlt évben a régió és a világ pénzügyi és gazdasági helyzetének tendenciáját követte. A gazdasági növekedés üteme jelentőse lassult az előző évekhez képest. 2009-ben a GDP egy főre jutó értéke – vásárlóerő-paritáson számítva - 9 700 USD-t ért el, az infláció az állami ártámogatások magas szintje miatt alacsonyabb a térség országaihoz képest, 2009-ben 4,3%-ot ért el. 2009-ben a foglalkoztattak 61%-a a szolgáltató szektorban, 19%-a az iparban és 20%-a a mezőgazdaságban dolgozott. A hivatalosan közölt adatok szerint a munkanélküliség változatlanul alacsony 1,6%-os volt az elmúlt évben, ennek oka a magas, 76%-os állami foglalkoztatási arány.

A gazdaság irányításában a fő szempont nem a racionalitás, hanem a politikai akarat. Ez alássa a gazdaság hatékonyságát, aminek következtében az ország minden téren (energia, élelmiszer, iparcikkek) behozatalra szorul, alaposan eladósodott és ezért kénytelen továbbra is más országokra támaszkodni.

A gazdaság területén a legfontosabb feladatok a költségvetési hiány mérséklése, a külföldi tőkebefektetések elősegítése, az új munkahelyek teremtése, a szociális biztonság fenntartása, állami támogatások csökkentése, illetve az infláció megfékezése.

A hivatalosan közölt devizatartalék 3,5 Mrd USD. Kuba adósságállománya Oroszország felé 20,8 Mrd USD, míg további 19,4 Mrd USD adósságállományt halmozott fel más országok felé 2009 végéig.

A kettős pénzrendszer bevezetése az 1990-es évek elejére datálódik, amikor is a kubai pesón kívül az USD szolgált fizetőeszközzel. 2003-04-ben az USD-t mint fizetőeszközt kiveztették a kubai gazdaságból, azt a kubai konvertibilis pesó (CUC) váltotta fel. Régóta léteznek forgatókönyvek arra, hogy a két fizetőeszközt eggyel váltsák fel, vagyis a konvertibilis pesót beolvasszák a kubai pesóba, de gyakorlati lépéseket nem tettek az ügyben.

A kubai ipar húzóágazata a nemzetközileg is elismert biotechnológia és a gyógyszergyártás. Az ipar és az export diverzifikáltsága a tudatos gazdaságpolitikának megfelelően javult, elsősorban a mikroprocesszor, az orvosi

műszer gyártás és a turizmus fejlődésének következtében. Az országban létrehozott szabadkereskedelmi övezet fejlődése töretlen, a stabil politikai helyzetnek, és a magasan képzett munkaerő piacnak megfelelően.

Kuba főbb külföldi bevételei a következő fontosabb elemekből tevődnek össze: nikkelexport (évi 2,7 Mrd USD), turizmus (2,2 Mrd), külföldről családoknak hazaátutalt pénzek (kb. 1 Mrd USD). A kubai gazdaságot a világgazdasági válság miatt éppen ezeken a területeken érte kihívás, ami meghatározza a 2010. évi lehetőségeket. A nikkell ára csökkent, csökkent a turizmusból származó bevétel és a külső finanszírozáshoz való hozzájárulás lehetősége. A kubai gazdaság a mai napig nem heverte ki a 2008-ban pusztító 3 hurrikánt, amely számításuk szerint mintegy 10 Mrd USD kárt okozott.

A térségben Kuba az egyetlen ország, amellyel az Európai Uniónak nincs együttműködési megállapodása. Kuba az EU-tól főleg humanitárius segítyeket kap, illetve pénzügyi támogatást a gazdasági reformok véghezviteléhez. Az elmúlt években az EU többször bírálta a kubai vezetést az emberi jogok eltiprására irányuló belpolitikája miatt - mindez a gazdasági kapcsolatokra is kihatott. Spanyolország kubai gazdaságpolitikája az EU-tól némileg eltér fokozódó tőkebefektetések a turizmus területén. Az EU-ba exportált kubai termékek GSP elbánásban részesülnek, legfontosabb export termékére, a cukorra ezen túlmenően további piacra jutási könnyítést kap.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Kuba külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	M USD	-6 331	-6 253	n.a.	n.a.
Export	M USD	3 167	3 830	n.a.	n.a.
Import	M USD	9 498	10 083	n.a.	n.a.
Szolgáltatások egyenlege	M USD	6 456	7 900	n.a.	n.a.
Export	M USD	6 667	8 192	n.a.	n.a.
Import	M USD	211	292	n.a.	n.a.

Forrás: ECLAC

Kuba elsősorú kereskedelmi partnere Venezuela, évi 4 Mrd USD-s forgalommal. Ez a kapcsolat annyira fontos, hogy ha a venezuelai olajszállítás elmaradna, akkor az ország újra olyan helyzetbe kerülne, mint a Szovjetunió összeomlása után. A kubai vezetés tisztán látja, hogy az ország elmúlt 100 éve során már két alkalommal is bebizonyosodott, hogy az egy országtól való függés, illetve kiszolgáltatottság katasztrofális eredményekkel járhat. Ezért gőzerővel zajlik az újabb gazdasági partnerek felkutatása, bevonása az ország üzleti környezetébe. Jelenleg a második helyen Kína, a harmadikon Kanada áll. Kuba különösen jó gazdasági és kereskedelmi kapcsolatot ápol Oroszországgal, Iránnal, Fehéroroszországgal, és több ázsiai országgal, de természetesen együttműködési területnek a latin-amerikai országokat tekintik. A közelmúltban Mexikóval és Brazíliával szorosabbra fűzött kapcsolat is azt mutatja, hogy Kuba megpróbál több lábon állni.

Kuba főbb export partnerei: Kanada (27,8%), Kína (26,7%), Spanyolország (6,2%), Hollandia (5,6%). A kubai export főbb tételei a cukor, dohány, kávé, nikkel, citrusfélék, a hal és a gyógyszerkészítmények. Az ország importjában a nyersolaj, gépek, berendezések, vegyi anyagok és élelmiszerek dominálnak. Kuba főképp az alábbi országokból importál: Venezuela (29,8%), Kína (11,8%), Spanyolország (10%), Kanada (6,4%), USA (6,3%), Brazília (4,6%).

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Kuba közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M USD	30	36	n.a.
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M USD	149	185	n.a.
Tőkekifektetés más országba	Mrd USD	-	-	n.a.
Tőkekifektetés állománya	Mrd USD	-	-	n.a.

Forrás: CIA The World Factbook, OECD, ECLAC,

A működő-tőke állomány Kubában 185 M USD-re tehető. A külföldi tőke Kubában elsősorban a bányászat, olajkutatás és kitermelés, turizmus, könnyű-, élelmiszer-, vas-, acél-, fémfeldolgozó, építőipar ágazatokba érkezett. Az utóbbi években a külföldi működő-tőke olyan újabb ágazatokba is áramlott, mint energia és gázszolgáltatások, pénzügyi szektor, szivarmarketing, a főváros vízellátása, szállodafejlesztések, cement ipar, polgári légi közlekedés, busz gyártás.

A beruházott tőke több mint 46 országból érkezett Kubába, ezek közül is kiemelkedik: Spanyolország, Kanada, Olaszország, Anglia és Franciaország. A projektek körülbelül felében EU-tagállam is érintett.

II. MAGYARORSZÁG ÉS KUBA BILATERÁLIS KAPCSOLATAI (KÜLKERESKEDELEM ÉS TŐKEÁRAMLÁS)

A magyar-kubai külkereskedelem áruszerkezete (ezer USD)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	3 266	1 269	303	211	2 963	1 058
Élelmiszer, ital, dohány	1 337	0	208	158	1 129	-158
Nyersanyagok	0	1	0	1	0	0
Energiahordozók	0	0	0	0	0	0
Feldolgozott termékek	779	874	95	52	684	822
Gépek, gépi berendezések	1 150	394	0	0	1 150	394

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	38,9	69,6	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	0,0	76,0	0,0	74,9
Nyersanyagok	0,0	0,0	0,1	0,5
Energiahordozók	0,0	0,0	0,0	0,0
Feldolgozott termékek	112,2	54,7	68,9	24,6
Gépek, gépi berendezések	34,3	0,0	31,0	0,0

Forrás: KSH

Magyarország kereskedelmi partnerországai rangsorában 2009-ben Kuba exportoldalon a 122., az import esetében pedig a 114. helyen állt. 2009-ben az előző év hasonló időszakához viszonyítva kivitelünk (1,3 M USD) 61%-kal, behozatalunk (210 ezer USD) 31%-kal mérséklődött. Kivitelünkben a feldolgozott termékek exportja 12%-kal nőtt, gépexportunk azonban 66%-kal esett vissza. Behozatalunkban élelmiszerek, italok, dohány, valamint a feldolgozott termékek importja is jelentősen visszaesett. Kivitelünk több kisebb tételből áll össze: gyógyszer, fotóanyagok, járműalkatrészek, elektromos gépek és alkatrészek. Az elmúlt évek legjelentősebb magyar exportőrei: Innomed (orvosi eszközök defibrillátor, kardiográf); Kerflex (gépjármű alkatrészek); Metrimpex (oktatási eszközök); Agroinvest (mezőgazdasági gépek, technológiák).

A két ország közötti áruforgalom szintjét egy-egy konkrét ügylet nagyban befolyásolja, így az áruforgalmat az ingadozások jellemzik. A forgalom bővülésének elsődleges akadálya pénzügyi jellegű. A kubai piacon eladható termékek exportját a magyar cégek akkor tudnák fokozni, ha garantálható lenne a megfelelő fizetési biztonság. Kuba jelenlegi pénzügyi helyzetében általános megoldást, például kormánygarancia vállalását projektek esetén, nem helyeztek kilátásba. Szívesen vennék ugyanakkor, ha magyar részről állami exportfinanszírozással, hitelbiztosítással segítenék exportőreink fizetési biztonságát.

Magyarország és Kuba 2006-ban gazdasági együttműködési megállapodást, 1999-ben beruházás-védelmi megállapodást kötött.

Magyarországon 13 kisebb bejegyzett vállalat működik kubai tőkével, ezek nagy része kereskedelemmel és szolgáltatásokkal foglalkozik. Mivel Kuba tőkeimportőr, nagy volumenű befektetések onnan a közeljövőben nem is várhatók. Magyar befektetések Kubában nincs tudomásunk.